

Byrådssak 187/25

Byrådssak om forskrift om kommunale barnehager i Oslo kommune (barnehageforskriften)

Sammendrag:

Byrådet foreslår ny forskrift for kommunale barnehager i Oslo kommune for å gjøre nødvendige oppdateringer og innføre en forbedret modell for opptak. Med modellen som foreslås vil dagens to opptak erstattes med én hovedfrist 1. mars for alle barn, og en suppleringsfrist 1. juni. Dette vil gi bedre utnyttelse av barnehageplasser, redusere ventetid for barn med rett til barnehageplass etter september, samt legge til rette for at flere søsken kan få plass i samme barnehage. Byrådet foreslår også enkelte endringer for prioritetene i opptaket, blant annet at søsken flyttes opp til prioritet 3.

I tråd med § 8 i barnehageloven er det også tatt inn en bestemmelse om eierforhold. For å sikre at kommunens organisering oppfyller krav i § 11 i barnehageloven om likebehandling av private og kommunale barnehager, samt en uavhengig barnehagemyndighet, overføres ansvaret for barnehagemyndigheten til Utdanningsetaten. Kommunens oppgaver som barnehageeier vil fortsatt ivaretas av bydelene.

Saksfremstilling:

Barnehageforskriften ble sist endret 2022, med ikrafttredelse 1. januar 2023. Byrådet ser nå behov for å oppdatere forskriften. Som følge av endring i barnevernsloven må henvisninger i forskriften oppdateres. Endringer som forbedrer opptaksprosessen og sentralisering av myndighetsoppgaver på barnehageområdet er også en del av forslaget. I tillegg følger Byrådet opp ulike mindre innspill til forbedringer og endringer.

Byrådets mål for endringene har vært at de skal bidra til at:

- Flest mulig får tilbud om ønsket barnehageplass så raskt som mulig etter ønsket oppstartsdato.
- Reglene er enkle å forstå for familier og saksbehandlere
- Ledige plasser fylles opp raskt og bidrar til god kapasitetsutnyttelse og økonomisk drift

De viktigste endringene som foreslås, og vurderinger knyttet til den enkelte bestemmelse:

Ny § 1. Formål

Byrådet foreslår å innta en formålsparagraf i forskriften, som anbefales av Justis- og beredskapsdepartementets retningslinjer for forskriftsarbeid for kommuner. I forslag til ny § 1 fremkommer det at forskriftens formål er sikre forutsigbarhet, likebehandling og effektivitet i opptak og plassadministrasjon.

§ 2. Virkeområde (tidligere § 1)

Byrådet foreslår å presisere at forskriften også er kommunens sentrale vedtekter.

Ny § 3. Eierforhold og ansvar

Ifølge barnehageloven § 8 skal vedtektene si noe om eierforhold, og det tas inn et avsnitt om at det er bydelene som utfører oppgaver som ligger til kommunen som barnehageeier.

I § 3 omtales også ansvar for myndighetsoppgaver, herunder det samordnede opptaket.

For å sikre at Oslo kommune oppfyller krav i barnehagelovens § 11 om at kommunen skal organisere oppgavene den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier, når dette er egnet til å ivareta tilliten til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet, foreslår byrådet å legge myndighetsansvaret til Utdanningsetaten. Det vil også bidra til å styrke fagmiljøet, redusere sårbarhet og sikre likebehandling av foreldre og private barnehager på tvers av bydeler.

Flytting av ansvar og oppgaver, omfatter imidlertid ikke myndighetsoppgaver i barnehagelovens kap. VII om spesialpedagogisk hjelp, som fortsatt vil være bydelenes ansvar. Myndighetsoppgavene i kap. VII er tett knyttet til utførelsen av den spesialpedagogiske hjelpen som bydelens fagsentre har ansvar for. Dessuten ligger ansvaret for å utarbeide sakkyndige vurderinger til PPT, jf. barnehageloven § 33, som organisatorisk ligger i Utdanningsetaten. De sakkyndige vurderingene legges til grunn når bydelene fattar vedtak, noe som bidrar til likebehandling og uavhengighet.

De foreslåtte organisasjonsendringene er omtalt i Sak 1 og budsjett 2026. Byrådet vil også fremme en sak om endringer i bydelsreglementet, slik at det oppdateres i tråd med organisasjonsendringen på barnehageområdet.

§ 4. Supplerende vedtekter (tidligere § 3)

Det foreslås mindre språklige endringer, og forenkling ved at supplerende vedtekter ikke lenger må vise til eller gjengi barnehagens system for internkontroll. Krav til internkontroll følger av bestemmelser i barnehageloven, og gjelder uansett. Dokumentasjon av dette vurderes ikke å være avgjørende informasjon til foreldre.

Ny § 5. Søknadsfrist og rett til barnehageplass (tidligere §§5 og 6)

Barns rett til barnehageplass følger av barnehagelovens § 16. I dag har Oslo kommune to søknadsfrister for barn med rett til barnehageplass, der søknader for barn med rett til plass i august og september behandles på våren etter søknadsfristen 1. mars, og søknader for barn med rett til plass i oktober og november behandles etter søknadsfristen 15. august. En konsekvens av at søknadsfristen for oktober og november er 15. august, er at noen foreldre må vente lenger enn nødvendig for å få plass, og barna med rett til plass i oktober får tilbud tidligst i september, kort tid før oppstart. Ved at opptaket med rett til barnehageplass i oktober og november starter først i september, blir plasser som sies opp om sommeren stående tomme, noe som også kan ha en økonomisk kostnad for kommunen.

I tillegg gjør organiseringen med to opptak at det er vanskeligere å gi søsken tilbud i samme barnehage, hvis ett søsken er født i august eller september, og det andre er født i oktober eller november. Private barnehager fylles stort sett opp på våren, slik at fristen 15. august i praksis kun er reell for de som søker kommunale barnehager.

En ytterligere ulempe med dagens opptaksmodell er at den gir bydelene svært kort frist å bemanne opp nye avdelinger, dersom det viser seg at søkertallene etter 15. august er høyere enn forventet.

På bakgrunn av disse ulempene med dagens modell foreslår byrådet å endre opptaksprosessen. Å gå tilbake til kun én søknadsfrist 1. mars, slik andre kommuner har, vil være negativt for de som flytter til eller innad i Oslo etter 1. mars. I tillegg er barn som er født i november kun noen måneder gamle ved fristen, og vi kan risikere at noen går glipp av å få oppfylt sin lovfestede rett til barnehageplass fordi de ikke husket å søke før fristen.

I høringsutkastet ba byrådet om tilbakemelding på et forslag til en ny modell med månedlige søknadsfrister. Bydelene hadde flere innvendinger til en slik modell, og byrådet foreslår derfor i stedet en modell der 1. mars er søknadsfrist for alle, samtidig som det innføres en suppleringsfrist 1. juni.

Det innføres også en endring i reglene for oppsigelse (jf. § 12), som sikrer at kommunen får inn oppsigelser som gjelder fra august 1. juni i stedet før 1. juli. Erfaringsmessig er det mange plasser som frigjøres som følge av oppsigelser i sommermånedene fordi familier flytter ut av Oslo, og disse kan da fordeles raskere til søkere etter suppleringsfristen.

Barn som søker om å bytte barnehage kan få tilbud i den første delen av opptaket etter fristen 1. mars. Deretter forbeholdes opptaksrundene til barn med rett til plass, for å sikre at kommunen rekker å tilby plass til alle barn med rett til barnehageplass.

I tillegg til opptak etter fristene for barn med rett til barnehageplass, vil det som i dag gjennomføres løpende opptak gjennom hele året til plasser som blir ledige. I disse opptakene behandles alle søknader, både søknader fra barn som ikke går i barnehage og barn som søker om å bytte barnehage.

I dagens forskrift fremkommer at foreldre setter opp en liste med inntil fem ønskede barnehager, når de søker barnehageplass. Byrådet ønsker ikke å begrense antallet til fem, og vil ha mulighet for å prøve ut å gi foreldre mulighet å sette opp flere barnehager i søknaden. Byrådet vurderer at det ikke er nødvendig å omtale antallet barnehager det skal være mulig å søke i forskriften.

Et flertall på Stortinget har bedt regjeringen å fremme nødvendige lovforslag for å sikre at barn født i desember får rett til barnehageplass innen utgangen av den måneden barnet fyller ett år, på lik linje med barn født i september, oktober og november. Vi vet ikke når en slik utvidet rett vil bli vedtatt, og bestemmelsen i ny forskrift er derfor utformet uten konkret omtale til hvilke måneder som rett til barnehageplass gjelder. Det henvises i stedet til barnehageloven §16.

Ny § 6. Opptakskriterier og krav til dokumentasjon (tidligere § 7)

Prioritetsgruppene påvirker søkerens mulighet til å få plass i en barnehage som er satt høyt på søkerlisten, men har ikke noe å si for hvor mange som får barnehageplass. Antall barn som får plass, avgjøres av kommunens barnehagekapasitet. Barnehagekapasiteten påvirkes av tilgjengelige bygg og arealer, men også hvor mange avdelinger bydelene velger å ha i drift. Prioritet for noen grupper innebærer at andre får reduserte muligheter for å få plass i en ønsket barnehage.

Byrådet foreslår noen endringer i gruppene som gir prioritet i opptak til kommunale barnehager. De to første prioritetsgruppene følger av bestemmelser i barnehageloven, og ligger fast. Byrådet ønsker å legge til rette for at flere søsken skal få plass i samme barnehage, og flytter derfor opp prioritet for barn som har søsken i den ønskede kommunale barnehagen til prioritet 3. For foreldre til søsken er det avgjørende å få tilbud i den høyest ønskede barnehagen, der det ene barnet allerede går, og det har liten verdi å få ønske nummer to eller tre. For andre søkere vil det ikke være like avgjørende å få det høyeste ønsket. Den foreslåtte endringen innebærer at barn til foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet får prioritetsgruppe 5, etter søskengruppene, men de vil likevel ha bedre muligheter til å få tilbud raskere og i en ønsket barnehage, enn de fleste andre.

Oslo kommune er den eneste kommunen som vi kjenner til som har prioritet for søsken i barnehager der ingen av søsknene har plass. Hensikten med dagens prioritet til "søsken som søker plass i samme kommunale barnehage med samme oppstartsdato" har vært å øke mulighetene for at søsken kan få plass i samme barnehage når foreldrene ønsker å bytte barnehage for begge søsknene. Flere bydeler påpeker at dette er en svært tidkrevende prioritet å administrere og at hensikten sjelden er mulig å oppnå, da det som oftest ikke er ledig plass i aktuell barnehage til begge søsknene samtidig. Byrådet foreslår derfor at denne prioritetsgruppen utgår. Det er imidlertid en liten gruppe søsken som byrådet ønsker å gi et fortrinn når de søker plass samtidig i en barnehage, og det er flerlinger (tvillinger, trillinger osv.). Disse barna er født samme dato, og hvis de har samme prioritet, blir de plassert på samme plass i søkerlistene. I tillegg er de innenfor samme aldersgruppe. Dette, og at det er en mye mindre gruppe, gjør det mer håndterbart å administrere. Selv om alle foreldre med flere barn har behov for å få plass i samme barnehage for sine barn, vurderes det å være særlig viktig for flerlinger som begynner barnehage samtidig, sett fra barnas perspektiv.

Byrådet foreslår også en endring i dagens prioritetsgruppe 7: "Barn av enslige forsørgere som er i arbeid eller under utdanning, eller aktivt søker arbeid eller utdanning. Med enslig forsørger menes personer som oppfyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 15". Ordlyden innebærer at nesten alle enslige forsørgere i dag vil ha rett på denne prioriteten, og at det i praksis kun er enslige forsørgere som er uføretrygdde eller forsørget av sosialhjelp som ikke omfattes. For å forenkle dokumentasjonskrav for foresatte og redusere administrativ ressursbruk for kommunen, foreslår byrådet å fjerne kravet om å dokumentere at man "aktivt søker arbeid eller utdanning".

Ny § 7. Plass i spesielt tilrettelagte barnehager (tidligere § 10)

For å gi bedre forutsigbarhet for foreldre og barn, og redusere administrativ ressursbruk for kommunen, foreslår byrådet en endring som innebærer at plass i de spesielt tilrettelagte barnehagene tildeles for hele perioden frem til skolestart. Bestemmelsen om en årlig vurdering fjernes.

Ny § 8. Plass i samisk barnehage (tidligere § 10)

Bestemmelsen om plass i samisk barnehage foreslås skilt ut i en egen bestemmelse. Det foreslås også mindre tekstlige endringer.

§ 9. Åpningstid (tidligere § 8)

Byrådet foreslår en endret ordlyd som samsvarer med dagens praksis for barnehagetilbud i sommerukene. Det vil si at barnehagene kan holde stengt hvis bydelen sørger for at de som har behov for det, kan få tilbud i en annen barnehage. Det er etter byrådets vurdering viktig at forskriften gir mulighet for at mange barnehager kan ha sommerstengt, da det legger til rette for stabil drift med kjente ansatte resten av året.

§ 10. Tidspunkt for oppstart og avslutning av barnehageplass (tidligere § 9)

I § 9 tredje ledd foreslås en presisering om at videreføring av tilbudet i en annen barnehage ved nedleggelser, rehabilitering og lignende kan gjøres utenom det ordinære opptaket.

§ 11. Permisjon

Permisjon fra barnehage er ikke en lovfestet rettighet, men forskriften åpner for at kommunen kan innvilge permisjon. Bestemmelsen foreslås endres for å tydeliggjøre at et premiss for å få permisjon, er at plassen kan benyttes av et annet barn i perioden. Dette er i tråd med det som har vært praksis for innvilgelse av permisjon, og sikrer at permisjonen ikke medfører et økonomisk tap for kommunen. I forslaget som ble sendt på høring ble det foreslått en minimums permisjonstid på seks måneder. Flere høringsinstanser mente at det var uheldig, da det kan være til hinder for god kapasitetsutnyttelse. Byrådet foreslår derfor ikke minimums permisjonstid.

§ 12. Oppsigelse

Byrådet foreslår at juli ikke lenger skal være oppsigelsesmåned for plasser som sies opp fra august. Det foreslås også at plass i kommunal barnehage sies opp automatisk også når søker takker ja til ny plass i privat barnehage. I dag er det automatisk oppsigelse kun dersom den nye plassen er i en kommunal barnehage. Disse grepene vil bidra til at flere på ventelistene kan få tilbud om plass raskere, da kommunen raskere får oversikt hvilke plasser som blir ledige som følge av oppsigelser.

§ 13. Foreldrebetaling og pris for mat

Byrådet foreslår at det også skal kunne gis fratrekk i foreldrebetalingen ved alvorlig sykdom i familien som gjør at barnet må holdes hjemme fra barnehage for å unngå å bringe med seg smitte hjem fra barnehagen. Behovet må være dokumentert ved legeattest.

Det foreslås i tillegg en bestemmelse om at pris for mat kommer i tillegg til foreldrebetaling, og at prisen fastsettes av bystyret. Dette medfører ikke en endring i praksis, men bør etter byrådets vurdering stå i forskriften.

§ 14. Redusert foreldrebetaling

Byrådet foreslår en forenkling som også gir foreldre bedre tid til å søke om redusert foreldrebetaling etter de har takket ja til tilbud.

Kommunen har en ordning som gjør at foreldre ikke trenger å søke på nytt hvert år, for å bli vurdert for redusert foreldrebetaling. Dette gjøres ved at det automatisk opprettes en søknad med inntektsgrunnlag fra Skatteetaten. Dersom familiens inntekt er over inntektsgrensen for å få redusert pris eller gratis kjernetid, sendes et avslag, og ordinær foreldrebetaling blir fakturert. Gjeldende forskrift har ikke noen bestemmelser for hvor mange år en slik automatisk

søknad skal behandles. For å fjerne unødvendig tidsbruk på avslag, foreslås at de automatiske søknadene avsluttes etter et avslag. Foresatte må deretter selv søke på nytt dersom husholdningens inntekt blir redusert.

§ 15. Forsinket betaling

Byrådet foreslår ikke endringer.

§ 16. Varsel om økt foreldrebetaling

Det foreslås at kommunens plikt å varsle skal gjelde økning i makspris, og at varslingen skal være minst 6 uker før endringene trer i kraft.

§ 17. Klage

Byrådet foreslår forenklet ordlyd, der klageadgangen ikke begrenses til en liste over spesifikke vedtak.

Ny § 18. Fullmakt til å vedta endringer i forskriften

Byrådet foreslår å ta inn en bestemmelse om at byrådet kan vedta endringer som ikke er av prinsipiell betydning. Det kan for eksempel være å oppdatere forskriften etter endring i lover som forskriften henviser til, slik at endringene kan gjennomføres raskere enn i dag når også rent redaksjonelle endringer må vedtas i bystyret. Byrådet mener også at mindre materielle endringer bør kunne vedtas av byrådet, som for eksempel justering av søknadsfrister. Prinsipielle endringer, som byrådet ikke vil ha fullmakt til, vil for eksempel være endringer i prioritetsgruppene.

§ 19. Ikrafttredelse

Det er hensiktsmessig at ny forskrift trer i kraft fra 1.1.2026, slik at den er gyldig når Utdanningsetaten overtar ansvaret for det samordnede opptaket og foreldre søker plass i nytt hovedopptak.

Høring

Byrådet bad i den eksterne høringen om tilbakemeldinger på et forslag med månedlige søknadsfrister for de som har rett til barnehageplass og for de som søker om å bytte. Begrunnelsen for forslaget er at dagens opptaksmodell, med ulike opptak for ulike grupper og perioder, oppleves som komplisert og lite fleksibelt for foreldre. Fordi et opptak med månedlige frister vil kreve en raskere søknadsbehandling, og behovet for noen prioriteter vil være mindre, var det i høringsutkastet også et forslag om å redusere antall prioriteter.

Høringssvar fra bydelene

Bydelene anbefaler ikke innføring av månedlige søknadsfrister. De ulike bydelene legger vekt på ulike argumenter for hvorfor de ikke støtter en slik endring. Noen vektlegger at det kan misforstås som løpende rett til plass, og at foreldre vil få forventninger som kommunen ikke kan innfri. Andre er bekymret for at hvis søknader fra barn som står på venteliste for å bytte barnehage blir inkludert i alle opptak, på lik linje med nye søkere som har rett til barnehageplass, vil yngre barn uten plass fra før i større grad måtte få tilbud i barnehager de ikke har søkt, og noen gang med lang reisevei fra hjemmet. Bydelene peker også på at en slik opptaksmodell vil gi merarbeid knyttet til søknadsbehandling, fordi dagens fagsystem ikke gir tilstrekkelig støtte for automatisering. Flere argumenterer derfor for at en eventuell endring med månedlige opptak, først vurderes etter at det pågående arbeidet med å etablere nytt fagsystem er avsluttet, og kommunen har fått erfaring med hvilke muligheter som sentralisering av opptaksmyndigheten i Utdanningsetaten kan gi.

Flere bydeler hadde innspill til prioritetsgruppene, som i hovedsak er innarbeidet. Bydelene støtter at barn med søsken i barnehage flyttes opp til prioritet 3. De fleste bydelene anbefaler at dagens prioritet for søsken som søker plass samtidig utgår, da den er svært krevende å administrere og oftest ikke er mulig å oppfylle, som beskrevet ovenfor. Noen bydeler påpeker at det likevel er rimelig å gi prioritet for flerlinger som søker plass samtidig, noe byrådet er enig i.

Flere bydeler ønsker å innføre redusert åpningstid i dager før offentlig fridag når ansatte har seks timers arbeidsdag, og handlingsrom for at enkelte barnehager kan holdes stengt også i romjulen og påskeuken.

Høringssvar fra Private barnehagers landsforbund - Oslo

Private barnehager støtter forslag i høringsutkastet.

Høringssvar fra brukerråd

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse sendte innspill om at dokumentasjonskravet for prioritet i opptak ikke bør skape unødvendige barrierer. Rådet ønsker også at overgang mellom barnehageår i spesielt tilrettelagte barnehager ikke skal innebære ny søknadsrunde, men en automatisk vurdering av videreføring. Byrådet har gjort endringer i forskriften, for å i møtekomme disse ønskene.

Høringssvar fra etater

Utdanningsetaten, Helseetaten og Oslo Origo spilte inn forslag til tekstlige endringer, som er vurdert og delvis innarbeidet. Oslo Origo spilte også inn at søskenprioritet bør defineres på en slik måte at den lar seg behandle automatisk.

Innspill fra Foreldreutvalg for barnehager

Foreldreutvalg for barnehager sendte ikke høringssvar, men har gjennom dialog i forkant formidlet hva de mener er viktig. Ønsket om at det skal stå i forskriften at kommunen ikke bør tilby familiebarnehager til foreldre som ikke har søkt plass i familiebarnehage, er ikke innarbeidet. Bydelene prøver gi et tilbud som passer familien dersom de ikke kan gi tilbud i en søkt barnehage, men familiebarnehagene er en del av kommunens totale barnehagekapasitet, og i noen tilfeller må plassene kunne benyttes for å sikre at kommunen kan gi alle barn med rett til barnehageplass et tilbud. Kommunen har ikke anledning til å legge ned, eller kutte tilskudd, til etablerte private familiebarnehager, og må sikre likebehandling mellom kommunale og private barnehager.

Foreldreutvalget har også formidlet et ønske om at barn skal møte kjente voksne når de går i sommeråpne barnehager, og at sommeråpne barnehager skal være geografisk spredt i bydelene. Byrådet har forståelse for dette ønsket, men vurderer at det ikke bør være en slik bestemmelse i forskriften. Av hensyn til driften resten av året og ansattes rett til ferie, er det ønskelig at flest mulig barn har fri fra barnehagen i flere sammenhengende uker om sommeren, og at bydelene har et handlingsrom til å planlegge sommertilbud basert på lokale behov og tilgang på ressurser.

Innspill fra andre foreldre

Høringsdokumentene ble publisert åpent på Oslo kommunes nettside, og to privatpersoner har sendt innspill. I arbeidet med endringer i barnehageforskriften har også innsikt og tidligere tilbakemeldinger fra foreldre blitt vurdert. I tillegg er det gjennom besøk i åpne barnehager

hentet innspill fra foreldre som nettopp har søkt plass. Mange foreldre synes det er vanskelig å forstå at man ikke har rett til barnehageplass når foreldrepermisjonen tar slutt, og er først og fremst opptatt av å få et tilbud tidnok og i kort avstand fra hjemmet. Dette er forhold som ikke påvirkes av barnehageforskriften, men av finansiering og dimensjonering av barnehagekapasiteten.

Innspill fra ansattes organisasjoner

De ansattes organisasjoner fikk anledning til å kommentere justert forslag etter den eksterne høringen. Utdanningsforbundet sendte innspill. Utdanningsforbundet foreslår blant annet en annen rekkefølge for prioritetsgruppene, der prioritet for flerlinger, barn som har foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet og aleneforeldre har en høyere prioritet enn barn med søsken i barnehage. Utdanningsforbundet mener også at barnehagene bør ha mulighet å stenge fire uker i juli, da det for eksempel kan være nødvendig for å få utført vedlikehold og rengjøring.

Byrådets vurdering

Byrådet har tatt hensyn til at bydelene ikke anbefaler å innføre månedlige søknadsfrister nå. Byrådet legger særlig vekt på at tidspunktet ikke er optimalt for å gjennomføre en større endring, da både omorganisering og etablering av nytt fagsystem vil påvirke mulighetene for å tenke nytt om opptaksprosessen.

Samtidig er utfordringene med dagens opptaksmodell så betydelige at byrådet ønsker å gjøre andre grep for å gi flere søkere svar raskere, og redusere risikoen for at plasser står tomme lenger enn nødvendig. Ved å innføre en suppleringsfrist før sommeren i stedet for å dele opp opptaket i to deler, beholder man fleksibiliteten ved to frister, men sikrer mer likebehandling mellom private og kommunale barnehager samt mellom barn født i ulike måneder.

Byrådet er også opptatt av å forenkle prosesser og administrativ ressursbruk når det er mulig. Derfor foreslås å fjerne krav om årlig vurdering av plass i spesielt tilrettelagte barnehager, og dokumentasjonskrav for noen prioritetsgrupper reduseres.

Ønske om forenkling er også en av grunnene til at byrådet foreslår å begrense prioritet for søsken som søker plass samtidig med samme oppstartsdato, til at det kun skal gjelde flerlinger. Byrådet foreslår i tillegg at det presiseres at prioriteten kun gjelder dersom barna kan tilbys plass i samme barnehage, i samme opptak. De fleste bydelene anbefaler en slik endring av prioriteten fordi den i dag er krevende å administrere og at «vanlig» søskenprioritet (gruppe 3) vurderes å være tilstrekkelig for å legge til rette for at flest mulig søsken kan få plass i samme barnehage. Med denne endringen vil Oslo kommune ha samme regler for søskenprioritet som de fleste andre kommuner. Dessuten blir opptaksreglene enklere og bedre tilrettelagt for automatisering.

Byrådet ser flere utfordringer med dagens prioritet. I pressområder med knapp barnehagekapasitet vil det som oftest ikke være ledig plass i aktuell barnehage til begge søsknene samtidig, og bydelene må da bruke tid på å dokumentere hvorfor man fraviker rekkefølgen i søkerlistene. Dersom det er ledig kapasitet til flere barn, opplever bydelene ofte at de to neste barna på ventelisten med denne prioriteten ikke er samme søskenpar, og det blir uklart hvem som da skal få plassene. Dersom det er kapasitet til flere barn, vil søsken kunne få tilbud i samme barnehage selv om dagens prioritet for søsken som søker plass samtidig fjernes, fordi et barn får «vanlig» søskenprioritet så snart det andre har fått plass i en barnehage. Barnet uten plass kommer da høyt på søkerlisten, og har gode muligheter til å få

tilbud i samme barnehage i neste opptaksrunde. Opptaksrunder gjennomføres flere ganger i løpet av året. Byrådet vurderer dermed at de foreslåtte endringene i praksis ikke får konsekvenser av betydning for familier med flere barn i barnehage.

Byrådet har forståelse for at foreldre på ene siden, og bydelene sammen med Utdanningsforbundet på den andre, har ulike ønsker når det gjelder åpningstid og mulighet for å holde barnehager stengt. Byrådet legger vekt på at ikke alle foreldre har fleksible arbeidstider, eller kan velge når de skal ha ferie. Derfor mener byrådet at det ikke bør innføres kort åpningstid dager før offentlig fridag for alle barnehager, eller stenging av barnehager romjulen og påskeuken. Byrådet mener også at det bør være maks tre uker sommerstengt i barnehagene, for å begrense ulempen det medfører for foreldre som må benytte en av de sommeråpne barnehagene.

Vurdering av sakens konsekvenser for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Barn med nedsatt funksjonsevne prioriteres i opptaket. Byrådets forslag innebærer mer forutsigbarhet for barn med plass i de spesielt tilrettelagte barnehagene, da behovet for plass ikke lenger skal måtte vurderes årlig.

Lover og regelverk, tidligere vedtak

Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager

Forskrift 16. desember 2005 nr. 1477 om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage

Forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager

Forskrift om kommunale barnehager, Oslo kommune, Oslo 14. desember 2022 nr. 2589.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Endring av forskriften har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Å overføre det meste av myndighetsansvaret på barnehageområdet fra bydel til Utdanningsetaten innebærer en omorganisering. Ansatte som utfører de aktuelle oppgavene, vil bli overført fra bydel til Utdanningsetaten. Lønnsutgiftene for de ansatte overføres samtidig. Omorganiseringen medfører også at Utdanningsetaten skal beregne og tildele tilskudd til private barnehager, samt gjennomføre fakturering av foreldrebetaling. Bydelene vil få en økning i rammen som tilsvarer bortfallet av inntektene fra foreldrebetalingen. Det vises til byrådets forslag til økonomiplan for 2026-2029 for detaljer knyttet til de økonomiske konsekvensene av omorganiseringen.

Arbeidet med omorganiseringen har vært gjennomført i henhold til bestemmelser i kommunens Dokument 24, og har blant annet vært behandlet i kommunens kontaktutvalg, 14f og AMU/MBU.

Rapporteringsordning

Utdanningsetaten skal som ansvarlig for det samordnede opptaket og rapporterer til Byrådsavdeling for utdanning.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret vedtar at ansvar for myndighetsoppgaver etter barnehageloven, unntatt kap. VII, legges til Utdanningsetaten.

2. Bystyret vedtar følgende forskrift:

Forskrift om kommunale barnehager i Oslo kommune, Oslo

Fastsatt av Oslo bystyre xx.xx.2025 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) §§ 8 og 16.

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å regulere de kommunale barnehagene i Oslo for sikre forutsigbarhet, likebehandling og effektivitet i opptak og plassadministrasjon, samt gi informasjon og opplysninger som har betydning for foreldrenes forhold til barnehagen.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for alle kommunale barnehager i Oslo kommune, og er kommunens sentrale vedtekter.

§ 3. Eierforhold og ansvar

Bydelene i Oslo kommune har ansvar for oppgaver som ligger til kommunen som barnehageeier. Utdanningsetaten har ansvar for oppgaver som ligger til barnehagemyndigheten etter barnehageloven, unntatt kapittel VII, inkludert det samordnede opptaket.

§ 4. Supplerende vedtekter

Bydelene, som barnehageeier, skal fastsette supplerende vedtekter for den enkelte barnehage.

Vedtektene skal etter barnehageloven § 8 gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, inkludert:

- a. bestemmelse om leke- og oppholdsareal per barn
- b. bestemmelse om barnehagens daglige åpningstid
- c. informasjon om barnehagen har plasser tilrettelagt for barn under ett år
- d. antall medlemmer i samarbeidsutvalget

For barnehager eller barnehageplasser for flyktninger fastsetter barnehageeier opptakskrets og opptakskriterier i vedtektene.

§ 5. Søknadsfrist og rett til barnehageplass

Rett til barnehageplass følger av barnehageloven § 16. Søknad må sendes senest innen kommunens frister.

Frist for å søke om barnehageplass i kommunens hovedopptak er 1. mars. I hovedopptaket tildeles plasser for nytt barnehageår. I den første delen av hovedopptaket gis tilbud både til barn med rett til barnehageplass og til barn som står på venteliste for å bytte barnehage. Deretter gis kun tilbud til barn med rett til barnehageplass uten plass fra før. Hvis det ikke er ledige plasser i de søkte barnehagene til barn som har rett til barnehageplass, skal kommunen tilby plass i en annen barnehage.

1. juni er suppleringsfrist i hovedopptaket for barn som har rett til barnehageplass, men som ikke søkte før 1. mars.

Ledige plasser som er tilgjengelige utenom hovedopptaket tildeles fortløpende til barn med og uten barnehageplass. Det er ingen søknadsfrist til de løpende opptakene.

§ 6. Opptakskriterier og krav til dokumentasjon

Opptakskrets for de kommunale barnehagene er hele Oslo kommune, og gjelder barn som bor i Oslo kommune ved oppstartsdato.

I opptakene prioriteres søknadene i denne rekkefølgen:

Prioritet	Dokumentasjon
1. Barn med nedsatt funksjonsevne og barn med vedtak etter barnevernsloven §§ 5-1, 3-1 og 3-4.	Dokumentasjon fra sakkyndig instans må bekrefte at barnet har nedsatt funksjonsevne. En sakkyndig instans må vurdere om funksjonsnedsettelsen og dens konsekvenser for barnet skaper et større behov for barnehageplass enn for barnehagebarn ellers. Dokumentasjonen må ikke være eldre enn tre måneder når søknaden sendes kommunen. Dersom funksjonsnedsettelsen er varig, aksepteres eldre dokumentasjon. Vedtak etter barnevernsloven må dokumenteres med vedtak fra Barneverns- og helsenemnda, barneverntjenesten eller domstol.
2. Barn fra familier som har store belastninger på grunn av sykdom eller funksjonshemming hos foreldre eller søsken. Med sykdom forstås i denne sammenheng alvorlig og varig sykdom eller funksjonshemming hos barnets foreldre eller søsken.	Legeerklæring som dokumenterer at sykdommen er alvorlig og varig.
3. Barn som har søsken i søkt kommunal barnehage ved oppstart.	Dokumentasjon ikke nødvendig.
4. Flerlinger (tvillinger, osv.) som søker plass i samme kommunale barnehage med samme oppstartsdato. Prioriteten gjelder kun dersom barna kan gis tilbud i samme barnehage i det aktuelle opptaket.	Dokumentasjon ikke nødvendig.
5. Barn som har foreldre som deltar i introduksjonsprogram, jf. integreringsloven §§ 8 og 9.	Dokumentasjon fra NAV eller bydel.

6. Barn som mister plass i annen barnehage grunnet nedleggelse.	Dokumentasjon ikke nødvendig.
7. Aleneforeldre som oppfyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 15.	Dokumentasjon fra NAV.
8. Øvrige barn	

Ved tildeling av plass vil de eldste barna i aldersgruppen få tilbud først. Aldersgruppene er 0–2 år og 3–6 år. Dersom flere barn med samme prioritet og fødselsdato ønsker plass i den samme barnehagen, tildeles plassen ved loddtrekning.

For tildeling av plass i samisk barnehage, gjelder bestemmelse i § 8.

§ 7. Plass i spesielt tilrettelagte barnehager

Ledige plasser i de spesielt tilrettelagte barnehagene tilbys barn med nedsatt funksjonsevne. Plass tildeles etter en skjønnsmessig vurdering basert på barnets særlige behov knyttet til funksjonsnedsettelsen. Barn med nedsatt funksjonsevne som får avslag på søknad om plass i spesielt tilrettelagt barnehage, beholder sine rettigheter etter §§ 5 og 6.

§ 8. Plass i samisk barnehage

Ledige plasser i den samiske barnehagen tilbys barn som har samisk som morsmål. Deretter tilbys plass til barn som har norsk som morsmål, og som har samisk bakgrunn og samiske foreldre som ønsker at barnet blir oppdratt i samisk miljø, språk og kultur.

Dersom det er ledige plasser i samisk barnehage etter at barn omtalt i første ledd har fått tilbud, kan barn utenfor Oslo kommune få tilbud. Tilbud gis da først til barn som har samisk som morsmål. Deretter tilbys plass til barn som har norsk som morsmål, og som har samisk bakgrunn og samiske foreldre som ønsker at barnet blir oppdratt i samisk miljø, språk og kultur.

Barn som går i samisk barnehage, kan etter søknad beholde plassen i den samiske barnehagen om de flytter ut av Oslo kommune. Forutsetningen for at barn som bor utenfor Oslo kommune kan disponere en plass er at bostedskommunen skriftlig bekrefter at den vil dekke Oslo kommunes driftskostnader for plassen. Bekreftelsen må vedlegges søknad om å beholde eller bli tildelt plass.

§ 9. Åpningstid

Barnehagene holdes åpne alle dager unntatt lørdag, søndag, helligdager, offentlige fridager, julaften og nyttårsaften.

Barnehagene kan holde stengt i inntil tre uker i juli, forutsatt at barnehageeier sørger for at det finnes et barnehagetilbud i en eller flere barnehager for foreldre som har behov for det.

Barnehageeier kan fastsette en redusert årlig åpningstid for barnehager som kun har tilbud om plass inntil 40 timer pr. uke.

Barnehageeier avgjør om og eventuelt når barnehagen skal holde stengt i forbindelse med planlegging.

§ 10. Tidspunkt for oppstart og avslutning av barnehageplass

Startdatoen står i tilbudsbrevet. Plassen må tas i bruk innen én måned etter den oppgitte startdatoen, ellers blir det varslet oppsigelse etter § 12.

Barnet beholder barnehageplassen frem til 31. juli det året barnet fyller seks år. Dersom barnet får innvilget utsatt skolestart, beholder barnet barnehageplassen.

Ved eventuell flytting, nedleggelse, rehabilitering, omorganisering e.l. av barnehagen, skal tilbudet videreføres i en annen barnehage. Slik overflytting kan gjøres utenom det ordinære opptaket.

Ved flytting ut av kommunen kan barnet beholde plassen maksimalt i tre måneder etter flytting. Dette gjelder ikke barn i samisk barnehage, jf. § 8.

§ 11. Permisjon

Barnets foreldre kan søke om permisjon fra barnehageplassen. Permisjon kan innvilges dersom plassen kan benyttes av et annet barn i perioden og den avsluttes ved oppstart av nytt barnehageår 1. august. Barnehageplassen må være tatt i bruk før det kan søkes om permisjon. Søknad om permisjon må sendes senest en måned før ønsket oppstart av permisjon.

§ 12. Oppsigelse

Barnets foreldre kan si opp plassen med én måneds varsel. Oppsigelsesperioden løper fra og med første dag i måneden etter at oppsigelsen fant sted. For plasser som sies opp fra august, er fristen for oppsigelse 1. juni.

Ved bytte fra kommunal barnehage til en annen barnehage, privat eller kommunal, blir den gamle plassen sagt opp automatisk når søkeren takker ja til ny plass.

Kommunen kan si opp plassen med én måneds varsel dersom det foreligger vesentlig mislighold, eller med inntil tre måneders varsel om barnet har flyttet ut av kommunen, jf. § 10 fjerde ledd. Oppsigelsesperioden løper fra og med første dag i måneden etter at oppsigelsen fant sted. Som vesentlig mislighold regnes følgende:

- a. plass er tildelt på grunnlag av uriktige opplysninger av vesentlig betydning, gitt av foreldre forsettlig eller grovt uaktsomt
- b. ikke betalt foreldrebetaling til tross for purring på manglende betaling
- c. vesentlig fravær uten at fraværet er avtalt med barnehagen
- d. plassen tas ikke i bruk som bestemt i § 10
- e. avtalt oppholdstid overskrides gjentatte ganger
- f. andre særskilte forhold gir grunn til oppsigelse.

Kommunen kan med minst tre måneders varsel foreta en generell oppsigelse av samtlige barnehageplasser i en barnehage. Ved nedleggelse av kommunale barnehager vil nedleggelsen hvis mulig tre i kraft fra nytt barnehageår. Det skal etterstrebes å fatte vedtak om nedleggelse i god tid før søknadsfristen 1. mars.

§ 13. Foreldrebetaling og pris for mat

Bystyret fastsetter pris for foreldrebetaling for barnehager med åpningstid på 41 timer eller mer. Bydelsutvalget fastsetter pris for foreldrebetaling for barnehager med kortere oppholdstid enn 41 timer.

Den årlige foreldrebetalingen fordeles over elleve måneder. Juli måned er betalingsfri. Ferie hos barn og foreldre utenom juli gir ikke fratrekk i foreldrebetalingen. Det gis heller ikke fratrekk for offentlige fridager eller planleggingsdager. Ved permisjon betales det ikke for barnehageplassen.

Foreldrebetalingen løper fra startdatoen gitt i tilbudsbrevet eller fra avtalt oppstartsdato.

Betaling skal skje forskuddsvis.

Det gis forholdsmessig fratrekk i foreldrebetalingen

- a. ved barns sykefravær på fire sammenhengende uker eller mer, når sykefraværet er dokumentert ved legeattest
- b. ved alvorlig sykdom i familien som gjør at barnet må holdes hjemme fra barnehage for å unngå å bringe med seg smitte hjem fra barnehagen, når behovet er dokumentert ved legeattest
- c. fra andre dag ved streik
- d. ved uforskyldt avbrudd fra kommunens side.

Pris for mat kommer i tillegg til foreldrebetaling. Prisen fastsettes av bystyret.

§ 14. Redusert foreldrebetaling

Foreldre kan når som helst søke om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid etter reglene i forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager.

For at vedtak om redusert foreldrebetaling skal gjelde fra 1. august, må søknaden sendes senest 30. juni. Søknader som sendes etter 30. juni gjelder fra 1. september eller fra første hele måned etter søknadstidspunktet. Vedtak om redusert foreldrebetaling gjelder ut barnehageåret.

Dersom husholdningen i løpet av barnehageåret har en varig nedgang i inntekt, kan foreldrebetalingen reduseres etter ny søknad. Endringen gjøres gjeldende fra den påfølgende måneden etter innlevert søknad og dokumentasjon.

Foreldre må selv søke om redusert foreldrebetaling første gang. De påfølgende årene vil kommunen opprette ny søknad automatisk, og foreldre trenger ikke selv å søke på nytt. De som får opprettet en søknad automatisk, blir varslet om dette skriftlig. Behandlingen av automatiske søknader vil legge siste fastsetting av formues- og inntektsskatt til grunn. Dersom dette inntektsgrunnlaget ikke lenger gir rett til redusert betaling vil foreldre motta avslag. Dersom foreldre har dokumentasjon som viser annen inntekt, kan ny søknad sendes. Etter avslag opphører den automatiske søknaden, og foreldre må selv søke på nytt for å få redusert betaling.

Dersom barnet slutter i barnehage og begynner igjen på et senere tidspunkt, må det sendes en ny søknad om redusert foreldrebetaling.

§ 15. *Forsinket betaling*

Ved for sen betaling påløper forsinkelsesrente i henhold til lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. Det kan illegges purregebyr for purringer sendt tidligst 14 dager etter at kravet er forfalt.

§ 16. *Varsel om økt foreldrebetaling*

Dersom maksprisen for foreldrebetaling økes, skal foreldre varsles minst seks uker før ny makspris trer i kraft.

§ 17. *Klage*

Enkeltvedtak etter denne forskriften kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Oslo kommunes klagenemnd er klageinstans for klager på enkeltvedtak etter denne forskriften der ikke annen klageinstans er bestemt i barnehageloven med forskrifter.

Klagen sendes til det organet som har truffet vedtaket innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. For øvrig gjelder reglene i forskrift 16. desember 2005 nr. 1477 om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage for behandlingen av klager etter bestemmelsene om opptak.

§ 18. *Fullmakt til å vedta endringer i forskriften*

Byrådet har myndighet til å vedta endringer i forskriften som ikke er av prinsipiell betydning.

§ 19. *Ikraftttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2026. Fra samme tid oppheves forskrift 14. desember 2022 nr. 2589 om kommunale barnehager, Oslo kommune, Oslo.

Byrådet, den

Eirik Lae Solberg

Julie Remen Midtgarden

Vedlegg:

1. Høringssvar til utkast til endret barnehageforskrift_samlet
2. Innspill til ny forskrift - Utdanningsforbundet Oslo